

51740

560

8

Облажје градоначалника
16. юн. 1929. и са својојим
именом и печатом града. Према
у свом одобрењу. К. В.
Будимин
16. юн. 1929.

ПРЕДЛОГЪ

О ПОВОЛШАНЮ

РАДИНОСТИ И ТРГОВИНЕ

ЦЕЛОГЪ ОТЕЧЕСТВА СРЕБЕ УОБШТЕ.

Облажје градоначалника
Митровић

002

[Faint, illegible handwriting in cursive script, possibly a list or notes.]

[Faint, illegible handwriting in cursive script, possibly a signature or title.]

560

ПРЕДЛОГЪ

О ПОБОЛШАНЮ

РАДИНОСТИ И ТРГОВИНЕ

ЦЕЛОГЪ ОТЕЧЕСТВА СРБИЕ УОБШТЕ.

ПРЕДАНЪ

СВЕТО-АНДРЕЙСКОЙ

НАРОДНОЙ СКУПШТИНИ

ОДЪ

ВАРОШИ БЕОГРАДА

1859.

У БЕОГРАДУ.

Правительствена Книгопечатня Княж. Србiа.

Набављено

из ИНВЕНТАРА

2-III-1937

17438

198/49

a

9801 - 11-3
9801

Бр. инвентара

50601/54

Свето-Андрейской Народной Скупштини у Београду.

Почитаема Скупштино!

Долуподписани жители Вароши ове, размишљивали су у својимъ общинскимъ засѣданіама, како бы поединогъ грађанина вароши ове, тако и целогъ отечества нашегъ благостанѣ у колико е могуће узвисили, и целой Држави одъ веће помоћи бити могли. Ово размишљањѣ њиово довело њѣ до тогъ убеђениа, да е само трговина и радиностъ кадра ово благостанѣ произвести.

Почитаеми Посланицы Народа! Свакомъ ће одъ Васъ познато бити, да човекъ ради за издржањѣ себе и свои, да тежи задобити и сувишницу, кою уступајући другоме, награду своју у новцу добіа. Новацъ е дакле прво и потребно средство за трговину и радиностъ; но како е Новацъ одъ неколико година овамо ређій у циркулацији, то намъ е нужно, да се побринемо, да га у већемъ количеству добіемо. На као што смо мало више рекли, да се теживо новаца у сувишници одъ зарађеногъ намъ труда добіа, то намъ е потребно да селакъ у колико е више могуће, знанія и труда положи, како бы већи вишакъ одъ производа свои добіо, и продаи изложіо. А да би његовъ трудъ награђенъ бити могао, нужна му е у

томъ помоћь како одъ поедини обштина, тако и Правительства целогъ, кое е одъ друштва Србскогъ позвано, да Народъ управя, усрећава, и цѣля оной води, кою у осталој Европи мањ више постигнута видимо.

Када земљѣлацъ производъ свой трудомъ своимъ добивеный другомъ, кои га потребуе, продати жели, нужно му е изъ свогъ места у друго отићи, у комъ се жители трговиномъ, занатомъ, или другимъ чимъ баве, преношай дакле свога производа изъ едногъ места у друго треба да е, у колико е могуће, у већемъ количеству, и у краћемъ времену а ово се онда удѣйствовати може, када се отечество наше са добримъ путовима и подвозима снабдѣ. Поставимо на примѣръ, да земљѣлацъ и производитель, имаюћи 100. ора свога производа кое изъ свогъ места у друго одиети жели, а ово нѣ више у растојанію одъ неколико сати, ал' мора више дана за преношай и повратакъ својој кући пробавити. Да ли ће му и најскупља цена свои производа, добитакъ оная показати, кои бы у краћемъ времену и већемъ количеству донешеногъ на макаръ и съ мањомъ ценомъ уступљеногъ производа прискрбіо? Занега не!

Дакле добри путеви, и брзи подвози подпомажу и обогаћавају селѣка.

Отечество наше, као што намъ е свима познато, више е планинска него равна земля, зато дакле треба се постарати, да земљѣлицѣ у онымъ окружјама подпомажемо, кое е природомъ нато позвано, пакъ места, планинама и шумама снабђена, скотоводствомъ подижемо. И као што е данасъ поглавитый добитакъ нашъ одъ скотоводства, то е потребно да исто више и бољ производимо како бы га сусѣднимъ и странимъ државама у свако доба пробитачніе и бољ, него

што би други, продавати могли. Да бы се ово постигло валя намъ се побринутѣ, да ячу, и болю марву производимо, ерь е освѣдочено, да се трудъ, и потрошакъ за подрашъяванѣ врстногъ марвинчета, онай истый изискуе, кои и за кржляво, мало и слабо. Изъ тога дакле слѣдуе, да селякъ одабранный сой волова и крава, свиня, оваца, и т. д. подиже, помоћу поедины газда, община, и Правительства.

Изъ предизложеногъ доказуе се, да трудолюбіе, штедливость, и помоћь общества и Правительства, съ потребнимъ законима и уредбама, и на то одређены старешина, кадри су селяка поучити, управити, и обогатити. Па како е селякъ членъ целогъ єдногъ друштва, као производитель єданъ одъ найважнѣи у целомъ друштву, то и долази свакидашнѣ радомъ своимъ у додиръ съ онимъ членовима друштва, кои га своимъ орудіама снабђваю, и олакшицу нѣговомъ труду даю, а то су алати, и занатліе.

Занате дакае у своіой земљи имати, одма за овомъ классомъ сажительства, прво место у целомъ народу заузима, зато намъ треба, да у свима краєвима и местима отечества нашегъ добре и потребне занатліе имамо; и на овомъ месту узимамо себи честь, Почитаему Скупштинѣу учтиво умолити, да содѣйствиємъ своимъ кодь Правительства изради, да започети, одъ стране Правительства, основъ продужи, т. е. шиланѣмъ на то дорастае и одређене деце, на изученѣ разви заната у стране државѣ, или ако то небы итело, у отечеству нашемъ радіонцу по примѣру Европскій држава, военномъ дисциплинарномъ наредбомъ подигне, одъ куда ће за кратко време, цело отечество по свима краєвима, съ добримъ и изученимъ занатліама снабђти моћи; а неимаюћи занатліа

довольно, одъ урођени свои сынова, мораће народъ као што є и до сада чинію, одъ странаца алате куповати, и по єдине люде овамо доводити, кои ће га са потребнимъ алатима снабдѣвати; предпо- ставляюћи велики изношај новаца, и скупо ору- діе, кое селякъ нашъ, ніє кадаръ у свако доба на- бавити, и отуда очевидна штета постизавати га мора, кое нась данасъ довольно убеђава, да се- лякъ нашъ, неимаюћи потребногъ алата и занат- лія, двогубо сыле свое физичне тропи, него дру- ги, имаюћи добра орудія, лакше, и о мањѣ труда постизава. Ово исто морамо и варошанину каза- ти, да оскудица у занатліяма, найманѣ подитяуће зграде, или друге потребне ствари, у сравненію са осталимъ народима, скупо нась стаю.

Кадъ дакле постигнемо, да селякъ произво- де свое и скотоводство у већемъ количеству на продаю доносити може, онда є полѣ ишекулатив- номъ трговцу отворено да купце тражи, и онде ѿ уступа, гди найвећу цену добити може, ерѣ бадава є о трговини и найболѣ размишлявати, кадъ се не- ма съ чимъ трговати; єфтини и добри производа у земљи имати, довлече сами собомъ трудолюби- ва, и ишекулативна трговца.

Као што смо у почетку навели, да благоста- нѣ поединогъ човека, као и целе државе, тргови- номъ и радиношћу усређити се може, то намъ остає овде решити, с'помоћу васъ почитаемый послани- цы Народа и Правительства нашегъ; па како є Београдъ политично, и трговачко централно место нашегъ Княжества, то му треба она средства да- ти, коя ће кадра бити цело сажительство србско, по свима краєвима у трговачкий савезъ довести. Капитале нагомилане, по целомъ отечеству раз- шилити, и опетъ сабирати, како бы новацъ цирку-

лираюћи изъ руке у руку, колико коме припада, део добитка остављаю.

Трговину водити, прво є средство новацъ, кои ономъ месту за сада оскудѣва, па и ако га у некимъ трговачкимъ кућама наћи можемо, неупотребљава се, са ономъ вештиномъ, кое у другимъ трговачкимъ Европскимъ местима видимо, а оноемє поглавити узрокъ, што нема займодаватель, довольно ємства, за наплату и повратакъ узаймљивогъ свогъ капитала, и зато усуђуємо се почитаємо Скупштинѹ пристойно умолити, да кодъ Правительства издѣйствує, да се трговачкый законикъ мѣнячнй, што пре по примѣру остале Европе усвои и изда. Да се трговачкый судъ одъ грађанскй судова одвои, и нуждни Нотари како овде, тако и по осталимъ окружїама усвоє, којма ће у дужность спадати, уговоре и остала документа трговачка, тако водити, и на олакшицу судова бити, као што то у другимъ државама постои. Нагомилаванї потребиногъ капитала бива, кадъ се едно число имућни люди сагласє, да одну суму новаца саберу, и фондъ сачине, а ово є тако названа *Банка*.

Но како є кодъ насъ тешко збогъ оскудице већегъ числа имућни люди, већу суму новаца сабрати, то се усуђуємо предложити, да бы Народъ са согласїємъ Правительства, овакови институтъ кадаръ быо подићи, изъ когъ бы се како трговацъ, тако и други сажителї наши помагати могли, и тимъ бы само начиномъ избегао се скупї интересъ, комъ є до данасъ сваки займопримацъ подвергнутъ быо, ерѣ гди трговацъ мора, 12 до 24% интереса плаћати, ту се неда ништа добити, ерѣ редка є трговина кои 24 по 100 чисте файде дає, нерачунаюћи овде и иѣгове трошкове. К' овимъ спомагателнимъ средствама за подизанї трговине, изискую се добри друмови, уредне и чисте поште

с' телеграфима, кое треба скопчати са свима су-
сѣднимъ државама, како бы трговацъ изванъ Бе-
ограда кадаръ быо, безъ помоћи комисіонера Бе-
оградскогъ, корешпоонденцію свою, и изванъ зе-
мль наше водити.

Теченіе новаца, ако е икако могуће треба,
да Правительство на ономъ мѣсту дѣйствуетъ, да
Србія свой новацъ, или сузерене државе, као стал-
ни и непромѣнливи, по примѣру остали Европейски
држава добіе, и установи тако, како 'неби трго-
вацъ нашъ изложенъ быо, свакидашньої промени
у теченію монета, (курса) еръ гди трговацъ ніе ка-
даръ свой предрачуиъ учинити, ту се не да-с' ве-
роятношчу ни радити, зато и видимо, да наши тр-
говци данасъ куповину какву заключе, а сутра на
истой цени по теченію новчаномъ, штету или фид-
ду имаю кои посао исклучительно банкерима при-
пада трговину монета водити, а обичномъ тргов-
цу, треба сталанъ и непроменљивъ новацъ у др-
жави имати.

Као што е познато, да свака земля, коя е рѣ-
кама за пловидбу снабдѣвена, да се и трговина у
такой земљи лакше подиже, зато намъ треба
нашу пажню на Саву, Дунавъ и Мораву да обра-
тимо, па ће мо оне плодове одъ водени путова
имати, кои и други народи имаю, почемъ нема ес-
тиніегъ путованя, и транспортираня трговачки пред-
мета, одъ водени путова;* треба дакле, да наши
пароброди, по овимъ рѣкама путую, и да се об-
штимъ уговоромъ Европскимъ ползуемо, когъ намъ
е Паризко заключењ, у равной мѣри са осталимъ
држанама уступило.

Да се Правительство умоли, да подайницима
странимъ, бавећи се и занимајући се у отечеству
нашемъ, трговиномъ и занатима, терете и дајнія
грађанска, наложи плаћати, и тимъ у толико отеш-

ча, да подайниціма нашимъ ефтиній конкуренти не-
биваю, єрѣ кадѣ нашѣ трговацѣ, майсторѣ, меан-
ція, или иначе кои му драго грађанинѣ, поредѣ
плаћаня одређеногѣ пореза, и остале комуналне
трошкове плаћати има, а странацѣ є одѣ ови по-
следнїи кодѣ насѣ изузетѣ, у толико ће онѣ и
лакше нашегѣ урођеногѣ у свакомѣ раду угиђа-
вати. У колико намѣ пакѣ Уговори (трактати) Вы-
соке Порте са осталимѣ државама Европейскимѣ
заклучени, по овомѣ предмѣту ползовати могу, то
са свакомѣ пристойношћу Правительство молимо,
за нѣгово подѣйствованѣ.

Познато є свакомѣ Почитаємы Посланицы
Народа, да трговацѣ с' честћу строгимѣ држанѣмѣ
свое речи и обвезательства, кадарѣ є поверенѣ
задобити, єрѣ ако онѣ овога нема, онда онѣ ни тр-
говати неможе: — редки су трговци." — кои само
са своимѣ собственимѣ капиталомѣ трговинуводе,
и водећи є овако, мора свагда и ограниченѣ у тр-
гованю бити; зато прека є нужда, да се испуњава-
нѣмѣ обвезательства, точно придржавамо, и одѣ
странаца повереня задобиємо, єрѣ сви Народи, кои
су ово основоположенѣ у своили, и верни му о-
стали, постали су велики трговачки народи, и овомѣ
приликомѣ Правительство умолявамо, да законима
своима, свакогѣ оногѣ упуте, и казни га привуче,
кои би у тргованю, светиноу ову, честности трго-
вачке погазіо, єрѣ у оной земљи, гди се речѣ,
честь и иманѣ с' великомѣ предосторожношћу по-
верава, и гди фалични и обманљиви шпекуданти и
трговци, добитѣ свою траже, у таковомѣ Народу,
никадѣ трговина, развитакѣ и подетѣ нуждни до-
бити неће; ово исто треба, и продуцента да обве-
же, да се за преваромѣ у продаи свои производа,
лакоумно не предаю, єрѣ є штета єдногѣ с' дру-

гимъ, скопчана а поверенъ се у общте целогъ народа, кодъ страногъ тргуюнегъ света губи.

Заключуюћи предизложени предлогъ долуподписани жители Вароши ове, подносе га, како **ПОЧИНАЕМОЙ СКУПШТИНИ**, тако и Правителству нашемъ, съ пунимъ увереньмъ и надеждомъ, даће одъ сада у напредъ сви органи Правителство наше сочиняваюћи, у согласно радити, еръ како е као што смо горе напоменули, сељакъ са занатлиомъ, а трговацъ са обоима у тесномъ саюзу, то е сльдственно, да се на свакогъ одъ ови чланова хармонично дйствуе, и кадъ сељакъ имућниѣ постане, ондаће и остали сталежи дружства Србскогъ съ њиме напредниѣ бити, почемъ имућство потребе рађа, а с' потребама већи потрошакъ, едиомъ речію, све оно што напредку и развитку Народа помаже треба и да дйствуе.

Држава имаюћи Капитала, безъ добри друмова, лаки и удобни подвоза, неможе циркулацию новаца учинити; — добры друмови безъ уредногъ обдржаваня немогу дуго постојати; најболѣи Закони неће имати дйства, ако ваљни извршители нема. Велико число с' изопаченимъ правима сажителѣи, учиниће немогућностъ обстанка целомъ друштву. — Ово су узроцы, кои су до сада народу нашемъ сметали, да материјално свое станѣ ніе кадаръ біо поболшати. Истинити правацъ дати и народъ руководити, спада у дужностъ Правителству, и кадъ Оно са свима своимъ членовима сложнѣ, озбиљно, и родолюбиво одпочне радити, безъ сумнѣ успѣхъ ће му славомъ увѣчанъ бити. А као што смо до данасъ видели, да е Правительства немарностъ за све што е добро, и напредку народа потребно, руководила, и да е поглавита њговацѣаъ была, одржанъ самогъ себе, морала е овако жалостна послѣдица цело дружество наше постићи.

Ми видимо данасъ селяка презадуженогъ, кои своимъ трудомъ нѣ кадаръ обдржанъ свое подпуно зарадити, а камоли што выше прибавити, кое бы удобности пѣговомъ животу служило, сиромаштво дакле, поводъ е біо, и свзгда остае свакомъ зау.

Што се пакъ по единости тегоба ове вароши тиче, усуђуемо се Почитаемой Скупштини овде изводно, одъ свакогъ еснафа благорасуђенію почитаеме скупштинѣ поднети, молећи ю, да у колико може, и обстоятелства іой, по комъ предмѣту дозволе, у клоне, и побольшаня безъ другогъ губитка времена, заведе и свое рѣшеніе о исти-ма изда.

Обштина Вароши Београда.

23-гъ Януара 1859.

У Београду.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

У БЕОГРАДУ.

ПРАВИТЕЛСТВЕНА ТИПОГРАФИЈА.